01/12/2022

Η ομιλία του Οικουμενικού Πατριάρχη στο Διεθνές Διαχριστιανικό Συνέδριο «Πιστεύομεν»

Πατριαρχεία / Οικουμενικό Πατριαρχείο

Ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ.Βαρθολομαίος κήρυξε σήμερα Πέμπτη 1 Δεκεμβρίου 2022, την έναρξη του Διεθνούς Διαχριστιανικού Επιστημονικού Συνεδρίου, με θέμα: «Πιστεύομεν The Status Quaestionis and the Neglected Topics of Nicaea and its Creed».

Οι εργασίες του Συνεδρίου πραγματοποιούνται σε κεντρικό ξενοδοχείο της Κωνσταντινουπόλεως και το Συνέδριο τελεί υπό την αιγίδα του Οικουμενικού Πατριαρχείου.

Πρόκειται για μια πρωτοβουλία της **Πρωτόθρονης Εκκλησίας**, εν όψει του κοινού εορτασμού με την Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία, της επετείου των 1700 ετών από την σύγκληση της Α’ Οικουμενικής Συνόδου το 2025.

Το Συνέδριο αποτελεί μια ευκαιρία τόσο για να οριστεί το status quaestionis

σχετικά με την Α’ Οικουμενική Σύνοδο και το Σύμβολο της Πίστεως, όσο και για να διερευνηθούν εκείνα τα θέματα που μέχρι τώρα παραμελήθηκαν από τις υπάρχουσες μελέτες.

Ὁμιλία τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. κ. Βαρθολομαίου εἰς τό Διεθνές Συνέδριον μέ θέμα «Πιστεύομεν. The Status Questionis and the Neglected Topics of Nicaea and its Creed»

Τιμιώτατοι ἀδελφοί Ἀρχιερεῖς,

Ἐξοχώτατοι,

Ἐλλογιμώτατοι,

Ἀγαπητοί σύνεδροι,

Σᾶς ὑποδεχόμεθα μέ πολλήν χαράν εἰς τό παρόν Συνέδριον μέ θέμα «Πιστεύομεν. The Status Questionis and the Neglected Topics of Nicaea and its Creed», μέ τό ὁποῖον ἀνοίγει ὁ κύκλος τῶν ἐπιστημονικῶν ἐκδηλώσεων ἐπί τῇ ἐπερχομένῃ 1700ῇ ἐπετείῳ τῆς συγκλήσεως τῆς ἐν Νικαίᾳ Α’ Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Μέ ἰδιαιτέραν τιμήν καί πολλάς εὐχαριστίας διά τήν παρουσίαν σας, καλοσωρίζομεν πάντας ὑμᾶς, τούς ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀφιχθέντας εἰς τήν Πόλιν τοῦ Κωνσταντίνου καί εἰς τό ἱστορικόν Κέντρον τῆς Ὀρθοδοξίας. Ἐδῶ, καί πλησίον τῆς Βασιλευούσης, ἐπραγματοποιήθησαν αἱ ἕξ ἐκ τῶν ἑπτά Οἰκουμενικῶν Συνόδων, αἱ ὁποῖαι ἐσφράγισαν τήν πορείαν συνόλου τῆς Χριστιανοσύνης.

Σύμφωνα μέ τό Συναξάριον τῆς ἑορτῆς τῶν Ἁγίων 318 Πατέρων τῆς Α’ Συνόδου τῆς Νικαίας, «τελεσθείσης τῆς Συνόδου, ἐπεί καί ἡ Πόλις ἤδη ἀνοικοδομηθεῖσα πεπλήρωτο, μετακαλεῖται Κωνσταντῖνος ὁ μέγας τούς ἁγίους ἐκείνους ἅπαντας ἄνδρας· οἵ καί περιελθόντες σύμπαντες καί εὐξάμενοι ταύτην ἀρκούντως Βασιλεύουσαν εἶναι τῶν πόλεων προσκυροῦσι καί τῇ Μητρί τοῦ Λόγου ταύτην ἐνέθεντο, τοῦ Βασιλέως κελεύσαντος· καί οὕτως οἱ Ἅγιοι ἕκαστος οἴκαδε ἀνεχώρησαν». Ἀπό τήν Κωνσταντινούπολιν διῆλθον κατά ταῦτα οἱ Πατέρες τῆς Νικαίας, ἀπό τήν «Θεοτοκούπολιν», ἐπισφραγίσαντες διά τῆς ἐπισκέψεώς των αὐτῆς προφητικῶς τήν κεντρικήν της θέσιν εἰς τήν ἱστορίαν τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Μέ τήν σύγκλησιν τῆς Συνόδου τῆς Νικαίας ἐγκαινιάζεται μία νέα περίοδος εἰς τήν συνοδικήν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ συνοδικότης ἀποτελεῖ οὐσιαστικήν διάστασιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς, «μόνιμον λειτουργίαν» τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ θεολογία ὁμιλεῖ περί «ἀρχεγόνου», περί «ὀντολογικῆς» συνοδικότητος. «Ἡ Ἐκκλησία αὐτή καθ᾽ αὐτήν εἶναι Σύνοδος ὑπό τοῦ Χριστοῦ συνεστημένη καί ὑπό τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καθοδηγουμένη, συμφώνως πρός τό ἀποστολικόν ᾽ἔδοξε τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι καί ἡμῖν᾽ (Πραξ, ιε’, 28)», σημειοῦται θεολογικώτατα εἰς τήν Ἐγκύκλιον τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὀρθοδόξου

Ἐκκλησίας (Κρήτη, 2016), (§ 3). Τήν συνοδικήν φύσιν τῆς Ἐκκλησίας ἐξῆρεν ἡ Μετριότης ἡμῶν εἰς τήν ὁμιλίαν μας κατά τήν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου τῆς Κρήτης (20 Ἰουνίου 2016): «Ὁ συνοδικός θεσμός ἔχει τάς ρίζας του εἰς τά βάθη τοῦ μυστηρίου τῆς Ἐκκλησίας. Δέν πρόκειται περί ἁπλῆς κανονικῆς παραδόσεως, τήν ὁποίαν παρελάβομεν καί τηροῦμεν, ἀλλά περί θεμελιώδους θεολογικῆς καί δογματικῆς ἀληθείας, ἄνευ τῆς ὁποίας οὐκ ἔστι σωτηρία. Ὁμολογοῦντες τήν πίστιν ἡμῶν ἐν τῷ ἱερῷ Συμβόλῳ εἰς Μίαν, Ἁγίαν, Καθολικήν καί Ἀποστολικήν Ἐκκλησίαν, διακηρύττομεν συγχρόνως καί τήν συνοδικότητα αὐτῆς... Δέν εἶναι, συνεπῶς, τυχαῖον καί ἄνευ σημασίας τό γεγονός ὅτι ἡ συνοδικότης διατρέχει ἀνέκαθεν πάσας τάς θεμελιώδεις πτυχάς τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας, ἀπό τῆς κατά τόπους μέχρι καί τῆς κατά τήν οἰκουμένην ἐκφάνσεώς της».

Ἡ οἰκουμενική αὐτή θεώρησις καί ἔκφανσις τῆς Ἐκκλησίας ἐξεφράσθη διά πρώτην φοράν εἰς τήν ἱστορίαν διά τῆς Συνόδου τῆς Νικαίας, διά μιᾶς εἰδικῆς συνοδικῆς πραγματικότητος καί δομῆς. Μέχρι τότε, τό συνοδικόν σύστημα, ἡ ἐπί τό αὐτό συνέλευσις πρός λῆψιν «ὁμοθυμαδόν» (Πραξ. β', 1) ἀποφάσεων ἐπί διαφόρων θεμάτων τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς, ἐνηργοποιεῖτο εἰς τοπικόν ἐπίπεδον, καθ᾽ ὅτι ἦτο ἀνέφικτος ἡ συνέλευσις ὅλων τῶν ἀνά τήν οἰκουμένην Ἐπισκόπων. Βεβαίως, ὅταν αἱ τοπικαί σύνοδοι συνεκαλοῦντο διά τήν ἀντιμετώπισιν σοβαρῶν ἐκκλησιαστικῶν θεμάτων, τρόπον τινά, ἡ λειτουργία των «ἀποτελοῦσε αὐτονόητη ὑπέρβαση τῆς τοπικότητος γιά τήν ἀνάδειξη τῆς "ὁμονοίας τῆς πίστεως" ὅλων τῶν ἀνά τήν οἰκουμένη τοπικῶν Ἐκκλησιῶν» (Φειδᾶ, Ἐκκλησιαστική Ἱστορία Α', Ἀθῆναι 2002, σ. 419). Διά τόν λόγον αὐτόν προσεκαλοῦντο πολλοί Ἐπίσκοποι εἰς τάς τοπικάς συνόδους καί προεβάλλετο ἡ συμφωνία των διά συνοδικῶν ἐπιστολῶν, γεγονός τό ὁποῖον ἀπετέλει ἐπιβεβαίωσιν τῆς ἀναζητήσεως «οἰκουμενικῆς προοπτικῆς». Αὐτή ἡ «οἰκουμενική προοπτική» ἀποδεικνύει ὅτι «ἡ συνοδική συνείδηση τῆς Ἐκκλησίας ἐμπεριεῖχε ὡς αὐτονόητη τήν ἰδέα τῆς Οἰκουμενικῆς Συνόδου» (ὅ. π, σ.420). Καί ὁ Ἱερώτατος Μητροπολίτης Περγάμου Ἰωάννης τονίζει ὅτι «μέ αὐτό τό οἰκουμενικό πρῖσμα λαμβάνονταν καί ἀνακοινώνονταν ἀκόμη καί ἀποφάσεις ἐπαρχιακῶν συνόδων» (Μητροπολίτου Περγάμου Ἰωάννου Ζηζιούλα, Ἔργα Α': Ἐκκλησιολογικά Μελετήματα, ἐκδ. Δόμος, Ἀθήνα 2016, σ. 677).

Συνεπῶς, ἡ σύγκλησις τῆς Συνόδου τῆς Νικαίας δέν γεννᾶται ἐκ τοῦ μηδενός, ἀλλά ἀποτελεῖ ἔκφρασιν, ἐφαρμογήν καί κορύφωσιν τῆς οἰκουμενικῆς συνειδήσεως τῆς Ἐκκλησίας, Τό γεγονός ὅτι ἡ Σύνοδος συνεκλήθη ἀπό τόν Αὐτοκράτορα Μέγαν Κωνσταντῖνον, ὁ ὁποῖος «ἀπανταχόθεν τῆς οἰκουμένης, δημοσίοις ὀχήμασι, τούς παρόντας Πατέρας συνήγαγε ἐν Νικαίᾳ» (Συναξάριον Κυριακῆς Ἁγίων Πατέρων), ὅτι παρηκολούθησε τάς ἐργασίας της, ἤ καί ὅτι περιέβαλε τά ἀναθέματά της μέ τό κῦρος κρατικοῦ νόμου, δέν μειώνει, οὔτε φυσικά ἀκυρώνει, τόν ἐκκλησιαστικόν χαρακτῆρα τῆς Συνόδου, δέν τήν καθιστᾷ μίαν «αὐτοκρατορικήν σύνοδον». Ὅπως ὀρθότατα τονίζει ὁ Μητροπολίτης Περγάμου, ὁ σκοπός τοῦ Αὐτοκράτορος ἦτο «νά

ἐφαρμόσει, ὅτι πληρέστερα μποροῦσε, τήν ἀρχή τῆς ἀποδόσεως στόν Καίσαρα μόνον ἐκείνου πού τοῦ ἀνῆκε, ἀφήνοντας τήν Ἐκκλησία νά ἀποφασίζει γιά τά δικά της θέματα in persona Christi» (ὅ. π., σ. 676).

Ἡ καθοριστική διά τήν χριστιανικήν πίστιν καί τήν Ἐκκλησίαν προσφορά τῆς Α' Συνόδου τῆς Νικαίας, ἡ ὁποία, τό ἐπαναλαμβάνομεν, ὑπῆρξεν «ἐκκλησιαστικόν γεγονός», εἶναι τό Ἱερόν Σύμβολον «Πιστεύομεν...», εἰς τήν βάσιν τοῦ ὁποίου εὑρίσκεται ἕν τοπικόν βαπτιστήριον σύμβολον ἤ μία ὁμάς τοπικῶν βαπτιστήριον συμβόλων, μέ τήν κατάλληλον προσαρμογήν εἰς τήν εἰδικωτέραν θεολογικήν προβληματικήν τῆς Ἀρειανικῆς αἱρέσεως. Εἶναι βέβαιον ὅτι ἡ Σύνοδος ἀπέφυγεν, ἐν πλήρει ἐπιγνώσει, νά συντάξῃ ἕν νέον θεολογικόν κείμενον ὡς δογματικόν ὅρον, ἐπειδή ἤθελε νά ἐκφράσῃ τήν ζῶσαν διαχρονικήν ἐκκλησιαστικήν παράδοσιν καί αὐτοσυνειδησίαν, τήν ἄσβεστον καί ἀεί παροῦσαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὡς γνήσιος φορεύς αὐτῆς.

Τό γεγονός ὅτι τό Σύμβολον τῆς Νικαίας ἦτο βεβαίωσις καί ἀνακεφαλαίωσις τῆς βιουμένης ὑπό τῶν κατά τόπους Ἐκκλησιῶν Ἀποστολικῆς Παραδόσεως ἔχει ἰδιαιτέραν θεολογικήν καί ἐκκλησιολογικήν βαρύτητα. Ὡς ἀναφέρει ὁ Μέγας Ἀθανάσιος, οἱ Συνοδικοί Πατέρες «περί τῆς πίστεως ἔγραψαν οὐκ Ἔδοξεν, ἀλλ' Οὕτως πιστεύει ἡ Καθολική Ἐκκλησία' καί εὐθύς ὡμολόγησαν, πῶς πιστεύουσιν, ἵνα δείξωσιν, ὅτι μή νεώτερον, ἀλλ' ἀποστολικόν ἐστιν αὐτῶν τό φρόνημα, καί ἅ ἔγραψαν, οὐκ ἐξ αὐτῶν εὑρέθη, ἀλλά ταῦτ' ἐστίν, ἅπερ ἐδίδαξαν οἱ ἀπόστολοι». (Περί Συνόδου, 5, PG 26, 688). Ἐν τῷ πνεύματι τούτῳ ψάλλομεν καί ἡμεῖς κατά τήν Κυριακήν τῶν Πατέρων τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου: οἱ θεόπνευστοι Πατέρες αὐτῆς «ἄνωθεν λαβόντες» σαφῶς τήν ἀποκάλυψιν τῆς ἀληθείας, «φωτισθέντες ἐξέθεντο ὅρον θεοδίδακτον» (Τροπάριον τῶν Αἴνων). Ἡ νίκη κατά τοῦ Ἀρείου ἐπετεύχθη «ἀρότρῳ δεήσεως ἱερέων ἐνθέων» (Εἱρμός, στ' ᾠδή). Ὁ Ἄρειος «κατεσμίκρυνεν τῆς Τριάδος τόν ἕνα, Υἱόν καί Λόγον ὄντα Θεοῦ» (Κάθισμα τῆς Κυριακῆς τῶν Πατέρων), ἀφοῦ ἠρνεῖτο τό συναΐδιον καί ὁμοούσιον τοῦ Υἱοῦ πρός τόν Πατέρα καί τό ἀτρεπτον Αὐτοῦ. Τοιουτοτρόπως ἠρνεῖτο τήν χριστιανικήν διδασκαλίαν περί Τριάδος καί τό πανσωστικόν μυστήριον τῆς ἐνσάρκου Οἰκονομίας τοῦ Προαιωνίου Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ.

Παρουσιάζει ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον τό γεγονός ὅτι, παρά τήν διατυπωθεῖσαν σήμερον ἄποψιν, ὅτι «εἰς τόν Ἄρειον, ὁ Θεός τῶν φιλοσόφων ἀπώθησε τόν ζῶντα Θεόν τῆς ἱστορίας», καί ὅτι «ἡ θεολογία τοῦ Ἀρείου ἀποτελεῖ ἕνα ὀξύ ἐξελληνισμόν τοῦ Χριστιανισμοῦ» (W. Kasper, Jesus der Christus, Grünewald Verlag, Mainz 1974, σ, 208), ἡ Σύνοδος εἰσήγαγε τόν φιλοσοφικόν ὅρον «οὐσία» (καί τό «ὁμοούσιον») εἰς τό Σύμβολον, χωρίς φόβον ὅτι τοιουτοτρόπως ἐγκλωβίζει τό δόγμα εἰς ἑλληνιστικά νοητικά σχήματα. Ἡ φιλοσοφική ὁρολογία ἐλειτούργησεν ἐδῶ ὡς μέσον ἐκφράσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐμπειρίας. Ἡ «σπίθα ἑλληνικῆς σκέψεως», πού, ὅπως ἔχει γραφῆ, κρύβεται εἰς τήν διατύπωσιν τῶν χριστιανικῶν

δογμάτων, δέν ἀφορᾷ εἰς τό περιεχόμενον, ἀλλά μόνον εἰς τήν γλωσσικήν ἐπένδυσιν. Ἡ χρῆσις τῆς φιλοσοφικῆς ὁρολογίας, ἡ ὁποία ἤρχισεν ὡς «ἱστορική ἀναγκαιότης» διά τήν Ἐκκλησίαν, κατέστη δημιουργικόν πνευματικόν ἐργαλεῖον εἰς τήν θεολογίαν τῶν μεγάλων θεολόγων Πατέρων.

Τό Σύμβολον τῆς Νικαίας ἔχει σωτηριολογικόν προσανατολισμόν, ἐκφράζει καί ἑρμηνεύει τήν κοινήν ἐκκλησιαστικήν παράδοσιν, ἐνώπιον τῆς προκλήσεως τῆς Ἀρειανικῆς κακοδοξίας, μέ σημεῖον ἀναφορᾶς τήν ἐν Χριστῷ σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου. Μόνον μέ σύνδεσιν μέ τήν σωτηριολογικήν διάστασιν δυνάμεθα νά κατανοήσωμεν τήν χρῆσιν τοῦ ὅρου «ὁμοούσιος». Ὁ «ἄγραφος» αὐτός ὅρος ἐνετάχθη εἰς τό Σύμβολον μετά ἀπό μακράν θεολογικήν συζήτησιν κατά τήν Σύνοδον, παρ᾽ ὅτι εἶχε χρησιμοποιηθῆ ὑπό αἱρετικῶν, ὅπως ὁ Σαβέλιος καί ὁ Παῦλος Σαμοσατεύς, ἦτο συμπαθής εἰς τούς Γνωστικούς καί, ὅπως λέγει ὁ μακαριστός Γεώργιος Φλωρόφσκυ, «ἐπέτρεπε ποικίλες ἑρμηνεῖες» (Γ. Φλωρόφσκυ, Οἱ Ἀνατολικοί Πατέρες τοῦ τετάρτου αἰώνα, ἐκδ. Πουρναρᾶ, Θεσσαλονίκη 1991, σ. 29). Τό «ἑρμηνευτικό κλειδί» διά τήν ὀρθήν κατανόησιν τοῦ ὅρου εἶναι ἡ ἐκκλησιαστική ἐμπειρία, ἡ μετοχή εἰς τήν ζωήν τῆς Ἐκκλησίας ὡς τοῦ τόπου καί τοῦ τρόπου ἐν ᾧ καί δι᾽ οὗ ὁ Θεός κατεργάζεται τήν σωτηρίαν ἡμῶν. Ἀκριβῶς. ἡ ἀλλοτρίωσις ἀπό τήν ζωήν τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ἀδιαμφισβήτητος ἰσχύς τοῦ Πατερικοῦ «Οὐδέν πτωχότερον διανοίας ἐκτός Θεοῦ, φιλοσοφούσης τά τοῦ Θεοῦ» καί ἡ προσπάθεια ἑρμηνείας τοῦ ὅρου «ὁμοούσιος» ἐπί αὐτῆς τῆς βάσεως, ὡδήγησαν εἰς τάς ἀντιθέσεις μετά τήν Σύνοδον τῆς Νικαίας, καί στηρίζουν τήν ἄποψιν τοῦ Καρδιναλίου Walter Kasper, ὅτι ἡ ἐποχή αὐτή ὑπῆρξε «μία ἀπό τάς πιό σκοτεινάς καί πλήρεις συγχύσεως περιόδους τῆς Ἐκκλησίας» (W. Kasper, Jesus der Christus, σ, 210).

Ἐκλεκτοί παρόντες,

Αἱ ἑπτά Οἰκουμενικαί Σύνοδοι ἀνήκουν εἰς τό κέντρον τῆς ταυτότητος τῆς ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας. Εἶναι ἀξιοσημείωτον ὅτι αὗται ἀπετέλουν «ἔκτακτον γεγονός» εἰς τήν ζωήν τῆς Ἐκκλησίας, διά τοῦ ὁποίου ἐκαλεῖτο αὕτη νά ἀντιμετωπίσῃ ad hoc σοβαρά ζητήματα πίστεως καί συγκεκριμένην ἀπειλήν διά τήν αὐθεντικότητα τῆς ζωῆς καί τήν ἁγίαν ἀποστολήν της ἐν τῷ κόσμῳ, μέ στόχον τήν ἀποκατάστασιν τῆς ἑνότητος καί τῆς εὐχαριστιακῆς κοινωνίας. Τό συνοδικόν σύστημα δέν ἀποτελεῖ «πυραμίδα», εἰς τήν κορυφήν τῆς ὁποίας εὑρίσκεται ἡ Οἰκουμενική Σύνοδος. Ἐφ᾽ ὅσον, βεβαίως, μία τοιαύτη Σύνοδος ἔχει ἀναγνωρισθῆ ὑπό τῆς συνειδήσεως τῆς Ἐκκλησίας ὡς οἰκουμενική, τότε ἀποκτᾷ ὑψίστην αὐθεντίαν. Ὀφείλομεν νά προσεγγίζωμεν τάς Οἰκουμενικάς Συνόδους ἐν συναρτήσει πρός τήν ὅλην ζωήν τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἀλήθεια βιοῦται αὐθεντικῶς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, καί εἶναι ἡ ἰδία ἡ Ἐκκλησία ἐκείνη ἡ ὁποία διατυπώνει αὐθεντικῶς τήν ὀρθήν πίστιν. Ἡ δέ διατύπωσις αὐτή καθοσιώνεται, ἐφ᾽ ὅσον ἐπικυρωθῇ ἀπό τό σῶμα τῆς Ἐκκλησίας καί ἐνταχθῇ εἰς τήν ζωήν του ὡς λειτουργικόν στοιχεῖον

αὐτῆς, ὡς γνησία ἔκφρασις τῆς Ἀποστολικῆς παρακαταθήκης. «Ἡ οἰκουμενική σύνοδος», γράφει ὁ μακαριστός καθηγητής Νικόλαος Ματσούκας, «δέν ἀνακαλύπτει ἐξαρχῆς τήν ἀλήθεια. Οὔτε εἶναι νοητό νά ἰσχυριστεῖ κανείς ὅτι ἡ ζωή νεκρώνεται καί ἡ σύνοδος κάνει μιά νεκρανάσταση. ῾Ἡ ἀλήθεια δέν ἀνακαλύφθηκε ἀπό τίς συνόδους, γιατί ποτέ δέν εἶχε χαθῆ᾽, λέγει ὁ G. Florovsky. Καί ἡ ἀλήθεια αὐτή εἶναι ἐμπειρική καί χαρισματική. Προηγεῖται ἀπό κάθε σύνοδο, καί καθορίζει τήν ἴδια τή σύνοδο» (Ν. Ματσούκα, Δογματική καί Συμβολική θεολογία Β', ἐκδ. Πουρναρᾶ, Θεσσαλονίκη 1985, σ. 444).

Ἡ κοινή πορεία μας πρός τήν 1700ήν ἐπέτειον τῆς Α' Συνόδου τῆς Νικαίας εἶναι κλῆσις καί εὐκαιρία νά ἀνακαλύψωμεν αὐτήν τήν ἀλήθειαν τῆς Ἐκκλησίας. Ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ, ἡ ἐνασχόλησις μέ τήν Α' Σύνοδον τῆς Νικαίας δέν εἶναι ἀναφορά εἰς τό παρελθόν, ἀφοῦ τό «πνεῦμα τῆς Νικαίας» ἐκπροσωπεῖ τήν διάστασιν τοῦ βάθους τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων. Ὁ ἐν Ἁγίοις προκάτοχος τῆς ἡμῶν Μετριότητος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος γράφει εἰς τάς Ὁμιλίας του εἰς τήν Α' πρός Κορινθίους Ἐπιστολήν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἀναφορικῶς πρός τήν φρᾶσιν «τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ»: «Οὐ τοῦδε καί τοῦδε, ἀλλά τοῦ Θεοῦ. Τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ ... Ἐκκλησίαν δέ Θεοῦ καλεῖ, δεικνύς ὅτι ἡνῶσθαι αὐτήν χρή. Εἰ γάρ Θεοῦ εστιν, ἥνωται, καί μία ἐστίν, οὐκ ἐν Κορίνθῳ μόνον, ἀλλά καί ἐν πάσῃ τῇ οἰκουμένῃ. Τό γάρ τῆς Ἐκκλησίας ὄνομα οὐ χωρισμοῦ, ἀλλά ἑνώσεώς ἐστι καί συμφωνίας ὄνομα» (In Epist. I. ad Cor. Homil. 1, PG 61,13).

Ἡ ὁδός ἐκ τῆς, δυστυχῶς, ὑφισταμένης καί σήμερον διασπάσεως πρός τήν ἑνότητα τῆς Ἐκκλησίας δέν εἶναι «πορεία πρός μία terra incognita», ἀλλά ἐπιστροφή εἰς τά θεμέλια τῆς ἐκκλησιαστικῆς ταὐτότητός μας. Αὐτό σημαίνει, ὁ διάλογος τῶν Ἐκκλησιῶν δέν εἶναι μία ἀναζήτησις τῆς ἀληθείας, ἀλλά «πορεία ἐντός τῆς ἀληθείας». Καθ᾽ ὁδόν πρός τήν μεγάλην ἐπέτειον τοῦ .ἔτους 2025, εἰς τούς διαλόγους μας καί εἰς τά Συνέδρια, εἰς τάς θεολογικάς Σχολάς καί εἰς τήν ποιμαντικήν δρᾶσιν, καλούμεθα νά προβάλλωμεν τήν σημασίαν τῆς ὀρθῆς κατανοήσεως τῆς συνοδικότητος καί τῆς συμβολῆς της εἰς τήν πορείαν πρός τήν ἑνότητα. Εἰδικώτερον, ἡ ἀναφορά εἰς τήν Σύνοδον τῆς Νίκαιας θά ἀναδείξῃ τήν κεντρικήν θέσιν τοῦ οἰκουμενικοῦ της Συμβόλου διά τόν χριστιανικόν κόσμον, καθώς καί τήν ἐπικαιρότητα τοῦ θέματος τοῦ κοινοῦ ἑορτασμοῦ τῆς «ἁγιωτάτης τοῦ Πάσχα ἡμέρας», ἐπί τῇ βάσει τῆς σχετικῆς προτροπῆς τῶν Συνοδικῶν Πατέρων, ὡς αὕτη μαρτυρεῖται ὑπό τοῦ Θεοδωρήτου Κύρου: «Ἔνθα περί τῆς ἁγιωτάτης τοῦ Πάσχα ἡμέρας γενομένης συζητήσεως, ἔδοξε κοινῇ γνώμῃ καλῶς ἔχειν, ἐπί μιᾶς ἡμέρας πάντας τούς ἁπανταχοῦ ἐπιτελεῖν. Τί γάρ ἡμῖν κάλλιον, τί δέ σεμνότερον ὑπάρξαι δυνήσεται, τοῦ τήν ἑορτήν ταύτην, παρ᾽ ἧς τήν τῆς ἀθανασίας εἰλήφαμεν ἐλπίδα, μιᾷ τάξει καί φανερῷ λόγῳ παρά πᾶσιν ἀδιαπτώτως φυλάττεσθαι;» (Ἐκκλησιαστική Ἱστορία, Α’, 9, PG 82, 934).

Εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι τό παρόν Συνέδριον καί ἐκεῖνα πού θά ἀκολουθήσουν θά συμβάλουν εἰς τήν ἀνάδειξιν τῆς σημασίας τῆς Α’ Οἰκουμενικῆς Συνόδου διά τήν μαρτυρίαν τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ κόσμῳ κατά τούς διαρρεύσαντας δεκαεπτά αἰῶνας καί διά τήν συνεχιζομένην πορείαν τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ κόσμῳ πρός τήν «οὐκ ἐκ τοῦ κόσμου» οὐράνιον Βασιλείαν. Ἡ ἀναφορά εἰς τήν Α’ Σύνοδον τῆς Νικαίας ζωντανεύει τήν ἀνάμνησιν τῆς ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας, τῶν «κοινῶν χριστιανικῶν ἀρχετύπων» τῆς πιστότητος εἰς τήν Ἀποστολικήν παράδοσιν καί τοῦ ἀεί ἐπικαίρου ἀγῶνος κατά τῶν διαστρεβλώσεων καί παρανοήσεων τῆς χριστιανικῆς πίστεως, καί μᾶς καλεῖ νά στραφῶμεν πρός τά καίρια καί οὐσιώδη τῆς κοινῆς ταυτότητός μας.

Περαίνοντες τόν λόγον, εὐχαριστοῦμεν τούς συνδιοργανωτάς τοῦ Συνεδρίου διά τήν πολύτιμον συμβολήν των, πάντας ὑμᾶς διά τήν παρουσίαν καί τήν συμμετοχήν σας, τούς τιμιωτάτους ἀδελφούς Ἱεράρχας, τούς ἐκπροσώπους τῶν Ἐκκλησιῶν καί τῶν πνευματικῶν καί ἀκαδημαϊκῶν θεσμῶν, τούς σοφούς καθηγητάς καί τούς εἰσηγητάς. Θερμάς εὐχαριστίας ἐκφράζομεν πρός πάντας τούς μοχθήσαντας διά τάς πρακτικάς πτυχάς τῆς προετοιμασίας τῆς παρούσης ἐκδηλώσεως.

Μέ αὐτά τά αἰσθήματα, εὐχόμενοι ἐπιτυχῆ κατά πάντα τήν διεξαγωγήν τοῦ Συνεδρίου μας, ἀπονέμομεν πᾶσιν ὑμῖν τήν εὐλογίαν τῆς Κωνσταντινουπολίτιδος Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καί ἐπικαλούμεθα ἐφ᾽ ὑμᾶς τήν πλουσιόδωρον χάριν καί τόν φωτισμόν τοῦ Παρακλήτου, τοῦ Πνεύματος τῆς

σοφίας καί τῆς συνέσεως.

Εὐχαριστοῦμεν διά τήν προσοχήν σας!

Διαβάστε επίσης:

Ο Οικουμενικός Πατριάρχης κήρυξε τις εργασίες του Διαχριστιανικού Συνεδρίου «Πιστεύομεν»